

תחרות רשימות מ. 6

בשלב זה הצטרף לשיחה יעקב. הוא לא הסכים לדברי לוי — ואמר: לדעתי כושר-סיירות היא תכונה שניתן לפתחה גם בקרב אנשי-מעברה. צריך פשוט להרגילם לראות דברים, לשים אליהם לב ולזכרם.

אדרבה — אמר לוי — תסביר לי כיצד ובאיילו דרכים ניתן להקנות כושר סיירות למספר גדול ככל האפשר של חיילים?

יעקב חשב רגע ואחר העלה בפני חבריו מספר רעיונות. — — —

„שלושה מפקדים, ראובן, שמעון ולוי, החליפו דעות על הנושא „כושר סיירות“. אמר ראובן: אנשי גולדו סיירים. הם כפריים והסיירות טבועה בדמם. לא יהיה כל קושי להפכם לטובי הסיירים בצה"ל. העיר שמעון: החברא שלי הם עירוניים. הם מסתכלים בשטח ואינם רואים כלום. תהיה זו מלאכה קשה לעשות מהם סיירים.

התאונן לוי: פקודי הם עולים חדשים, אנשי מעברה. רבים מהם לא היו מעודם בשדה. חוששני כי לעולם לא אצלח להקנות להם כושר סיירות.

ביזמת מערכת „מערכות“, שקבעה נושא זה כתחרות רשימות מס' 6, ניסו אחדים מקוראי החוברת למלא את תפקידו של יעקב. להלן שבעה קטעים נבחרים מתוך הרשימות שהתקבלו במערכת:

מסכם סרן זאב וילנר:

התכונות (הגיל) הן למעשה כל התכונות הדרושות למפקד, ואם כך הרי שבחירת הסיירים תעשה בדומה לבחירת מועמדים לתפקידי פיקוד. המועמדים חייבים להיות צעירים, ומלאי כוח-יצרן. שכן אותם הצעירים שיוכלו לשמש בתפקידי פיקוד לאחר שיתבגרו ויהיו מוכשרים לשלוט באנשים — הם הם המועמדים הטובים ביותר לקורס סיירים.

ב. תכונות הנדרשות מסייר מצויות בבן כפר יותר מאשר בבן עיר או עולה חדש

כותב סגן יוסף הלוי:

החומר האנושי המעצב יחידה צבאית הנו רב-גוני ביותר: אנשי כפר, קיבוץ ומושב, מצד אחד, ואנשי עיר או אנשים שמקורם עלו ארצה — מצד שני. בעוד שהראשונים רובם ככולם גדלו, התחנכו וחיו משך שנים רבות בקרבת השדה ובתוכו, הרי שהאחרונים גדלו רחוקים מאותו שדה והוא זר וסתום להם.

אנשי הכפר יקבעו בקלות את כיווני ארבע רוחות השמים על-פי סימנים בצומח ובדומם. עינם תבחין עד מהרה בעצמים זרים שאינם משתלבים בגוף השדה כגון: תלולית מוגבהת בין תלמים, תנועת-קמלה שלא בכיוון הרוח הנושבת, ושיח ששינה צורתו; אונם תקלוט ותבחין ברעש ורחש שאינם מעולם החי והצומח; חושיהם וידיעותיהם יורום על ניצול כוון של פני הקרקע לצורך קביעת קו התקדמות נסתר.

מסביר סרן גבריאל ברשי שחבר קיבוץ הוא:

כושר ההתמצאות גדול אצל אנשי הכפר מאשר אצל אנשי העיר, הגם שאף אחד מהם לא נולד בעל כושר כזה. וזאת — כיון שתנאי החיים הכתיבו לאדם הגדל בכפר את

א. מהן התכונות הנדרשות מסייר?

על כך כותב סגן-משנה יוסף מלומד:

על הסייר להיות תחבולן ואיש-שדה טוב, חייל בעל אחריות ויוזמה, קר מזג ואמיץ לבב, בעל חושים בריאים ומסתתמים, היכול לגמוע מרחקים ברגליו ולנצל לצרכיו את מבנה הקרקע וכמו-כן להיות בשעת הצורך לוחם יעיל וקלע מצוי, אפשר לחלק את תכונותיו לקבוצות הבאות:

קבוצת-תכונות א': 1. תכונות אופי — קור-מזג, אומץ; 2. תכונות גוף — גוף בריא, חושים (ראיה, שמיעה וכו') מפותחים; 3. תכונות שכל — אינטליגנציה טבעית גבוהה. התכונות בקבוצה זו כמעט ואינן ניתנות לפיתוח והן „רכושי“ של החייל אותו הביא אתו מן הבית עוד בטרם הויל.

קבוצת תכונות ב': 1. תכונות אופי — סבילות; 2. תכונות גוף — כושר גופני, כושר נייחות למרחקים גדולים; 3. תכונות שכל — תחבולנות („תושיה“).

קבוצת תכונות אלה ניתן להקנותן תוך כדי אימוניה-הי"ר הרגילים.

קבוצת תכונות ג': 1. תכונות אופי — יזמה ודמיון, פיקוד, משמעת ואחריות; 2. תכונות שכל — סדר מחשבה הגיוני, עקשנות ודביקות במטרה, תחושת ניצול גורם ההפתעה מתח-גיסא ותחושת הכוננות בפני הפתעה (הבטחה) מאידך-גיסא.

קבוצת תכונות זו, חשיבותה בכך שלא פעם יצטרך הסייר לפעול עצמאית. להשגת תכונות אלה ולטיפוחן אין צורך לקבוע פרשיות-אימון מיוחדות. יש להשיגן תוך כדי אימון בנושאים אחרים. אך חשוב לזכור שתכונות כגון דא יש לפתח מן הקל אל הכבד.

ההכרח ללמוד את הקרקע: להכיר ולזכור את הדרך אל השדה הרחוק בלכתו אליו בטרם אור; למצוא מקום מחסה מלהט קרני השמש בשבתו לאכול פת צהרים; להכיר את כל הכפרים בסביבת מקום מגוריו ואת הדרכים השונות אליהם, מאחר שכפר אחד קשור בשני קשרי עבודה ותגים, ואילו בעיר הכל אחרת: יש רחובות ועליהם שלטים ומספרים. משני צדיהם מתנשאים בניינים גדולים המצמצמים את המרחב והאופק וכל עולמו של האדם מצטמצם בין קירות הבתים.

מוסיף טוראי ראובן סבירסקי:

אנשי המעברות שמקורב באו ארצה נחותים בתכונותיהם אפילו מנערי העיר. שכן פרט להשפעה הרעה שהשפיעה עליהם העיר גם בארצות מוצאם, באו ארצה כשטובעות בהם תכונות הגלות, השונה כל כך בתנאיה ובמהותה מתנאי הארץ.

מסתניג רב"ט משה לוי:

אין כל ספק שלנוער המעברות ישנן מגבלות. אולם לעומת זאת יש לנוער זה ובמיוחד ליוצאי ארצות המזרח יתרונות חשובים — עינים חדות, משמעת פנימית, רצון ללמוד, שקידה, כושר סבילות, רגלים חזקות וכושר גידות — שאינם מצויים בנוער יוצא ארצות אירופה, שהוא מפונק, חסר כוח-סבל, פוחד מתבלות גופניות וחושש מהוריו.

מסכם טגן יוסף הלוי:

אין להתעלם מן העובדה שבד"כ הכפר החי בשדה לומד במהירות ומטמיע בקלות את שיעורי אימוני-השדה — ונות, עלי-כך, לעשותו סירה. אולם לא תמיד נקבעים הדברים בהתאם לגזויות. אדרבה, במרבית המקרים יקבעו פני הדברים בהתאם לצרכים. הבעיה היא, איפוא, כיצד להפוך דוקא את החיילים יוצאי העיר והמעברה לשדאים טובים ולסיירים מעולים.

ג. כיצד ובאילו דרכים ניתן להקנות כושר סירות

כותב טגן יוסף מלומד:

הדרך הנוחה ביותר להפוך חיילים לסיירים טובים היא לשלחם לקורס סירות, בו לומדים חיילים המחבלטים ביחידותיהם כמוכשרים לתפקידי סוור — טופוגרפיה, תצפיות ופטרול, צורת דיווח, חיפוש נתיבים והובלת יחידות, הבטחת אזורי פעולה, צלפות ותבלה. קורס זה הוא ממושך ויקר, ויהיה זה בלתי מעשי להעביר בו את כל אנשי הח"ר.

טרן זאב וילנר מפרט את תכנית קורס הסיירים הרבה יותר, אף מציע הצעות בנדון:

תכנית האימונים של אלה שנבחרו כמועמדים לקורס סירות חייבת לכלול לימוד הדברים הטכניים שעליהם לדעת — מתרגיסא, ואימונים שתכליתם פיתוח אופיים של החנוכים — מאיך גיסא, אין להסריד בין לימוד תומ"ר לבין פיתוח תכונות הסייר" אלא לשלבם, ולהשיג את שתי המשימות כאחת.

תוך כדי אימון שדאות הפרט והכיתה יש לפתח כושר נוספי וסבילות, ותוך כדי ביצוע האימון הגופני יש לטפח אומץ לב. ריבוי תרגילי העלמה, התגנבות-יחידים וכדומה — ילמדו

את הסייר לא רק כיצד לפעול מבחינה טכנית, אלא אף יפתחו את חושי-השדה שלו. הרצאות והצגות על מודיעין בכללו יקנוהו דעת, ויעוררו בו סקרנות וענין להכיר את ארצו, את ארץ האויב, ואת צבא האויב.

בלמדו קריאת מפה וצילומי-אוויר יצא הסייר למסעות ארוכים בהם יפעל בתוליות קטנות, יקבל משימות סוור, ויפתח את יומתו וכושרו לפעול עצמאית תוך השענות על עצמו ועל חבריו בלבד. המסעות ילמדוהו להתמצא בעזרת המפה והתצלום, ויפתחו את זכרונו ביחס לתוארי קרקע ושדה. בהזדמנויות אלו יכיר הסייר את ארצו ויאהבנה, וכן יכיר חבלי ארץ בהם הוא עלול להלחם. הדיווח המדויק ירגיל את הסייר לזיקנות ואחריות לדיעות שהוא מוסר. שיעורי-הצפית ותרגילים מיוחדים שישולבו בהם יפתחו את זכרונו וילמדוהו להבחין במתרחש מול עיניו.

ובטרף דבריו מדגיש טרן זאב וילנר:

שלב הלימוד והאימון של הסייר אינו תם בדנע שהוא מסיים את קורס הסיירים. אדרבה, לאחר שגמר הסייר את אימוניו חייב מפקדו להעסיקו תדיר בסוורים, במסעות ובתצפיות לעבר האויב או לעבר יחידותינו. השהיה בכביס היא סם מות לחושי-הסייר. השדה בלבד הוא המקום בו לומדים, מתנסים ומתפתחים הסיירים. הסיירים — לשדה!

מצטרף לדעתו טגן יוסף הלוי:

לחיי השדה צריך להקוים את החלק הארי של תקופת השירות בכלל ושל אימוני-הסיירים במפרט. תקופה זו תהיה פוריה אם ימונוגו הכפריים בעלי נסיון-השדה העשיר עם צירוניים ואנשי מעברות חסרי נסיון זה — באופן שאנשי הכפר ישפיעו מנסיגנם על חבריהם וי"סחטו" עלידם.

טרן גבריאל ברשי סבור כי יש לשלב באימוני-השדה את לימוד הטופוגרפיה:

בילדותי הרביתי לטייל בארץ, אולם התרשמותי והתמצא אותי בכל הסובב אותי שונתה לפתע תכלית שינוי, והכל נעשה מהיר והובן לי הרבה יותר — לאחר שיעורי ה"טופו" הראשונים: איבדנו שביל — ידעתי היכן עלול הוא לעבור מבחינת מבנה השטח; ידעתי להכיר ולמצוא מקורות מים לפי תואי השטח; ידעתי לבחור דרכי תנועה מוצלגים, נוחים וקצרים בעזרת המפה; ונעים היה לי להגדיר כל מבנה קרקע בשמו ולהבין את ערכו. לאור נסיוני זה ברור לי ללא כל ספק שלימוד ה"טופו" יפקח את עיני החייל, יקשור אותו לקרקע ויפתח בו כושר סירות. אולם זאת — בתנאי שתכנית לימוד הטופוגרפיה תתאים לרמה הממוצעת של חיילי צה"ל. כרגע תכנית זו מסובכת מדי. לדעתי יש להשיג מיש כל מיני חישובים ומרשמים ולשנות את מרבית השאלות נים הקיימים — כדי להפוך את המקצוע לקל, פשוט, מלא-ענין ונעים ללימוד.

את לימוד ה"טופו" עצמו יש לשלב באימוני-השדה. שיעורי התנועה בהסתר עם הכרת תואי הקרקע ומשמעותם הצבאית; מסעות טופוגרפיים עם בחירת צירי תנועה והובלת היחידה ממגמה למגמה. או אז — יוכח כל איש מהבול העצום בתפישתו ובביצוע של תרגילי שמירת כיוון וזכירת דרך לפני לימוד ה"טופו" ולאחריו.

בענין „שמירת כיוון וזכירת-דרך“ יש לסגן אריאל וינטשין הצעה משלו:

אין לי כל ספק שלאחר אימון יסודי ועמל שנשיקע באימונו של כל פרט נצליח להפוך כל חייל לשדאי טוב, אשר עיניו ציוריות לגעשה סביבו, היוודע לזכור את אשר הוא רואה ולדוח נכון ובמהירות — היינו לחייל בעל כושר סיירות. אולם כדי להקנות לחייל כושר זה יש להנחילו ללוחם בכל הזדמנות, ולאורך כל שלבי האימון, ולא לצאת ידי חובה במתן שיעורים מסוימים ולראות בהם, לאחר שניתנה כאילו כבר נשמעו. עלינו, אם למדה זכיתה שיעור „שמירת כיוון וזכירת דרך“, הרי שמכאן ואילך יודיע המדריך לכיתה בכל הזדמנות משהו מעין זה: „שכתתי את הדרך למאהל, יעקב טוביל לשם ו' או: „אחמול עברנו ליד המעיין ושם אכלנו ארוחתצהרים. רוצים אתם לאכול גם היום ליד המעיין? — הובילו לשם“.

תחילה יותן להוביל לחייל המצטיין, אולם מאוחר יותר ידרש כל אחד מאנשי הכיתה לעשות זאת בעצמו — בין ביום ובין בלילה.

תרגיל זה יגביד את התחרות ביחידה, ירגיל את האנשים להסתכל סביבם, לזכור כל נקודה בעלת ערך ויגביר את כושר-הסיירות שלהם.

גם בענין השיעור „תצפית“ יש לסגן אריאל וינטשין הצעה מעניינת משלו:

למדו החיילים פרק „תצפית“ — יותן להם בכל הזדמנות להעיר את אוזניו של המדריך על כל תנועה בעלת ערך צבאי שחראה בשטח, בצורת ניוח. אפילו בשלב מתקדם, כששתי פלוגות מגודוד אחד תתאמנה בנושא הגנה בקרבה מקום זו לזו — יש לדאוג לכך שכל פלוגה תפריש כוח של כיתה לתפקידי תצפית על חברתה. כשהכיתה הצופה תגמור את תפקידיה — תוחלף ע"י כיתה אחרת שהיתה עד כה בהגנה. בשעת ההחלפה — יקבל כל חייל תיאור מלא על השטח וכרטיסי-טוחים מהחייל אותו הוא החליף.

יתר על כן, בפרק „הגנה“ יקצה מפקד המתחם כוח קטן נייד שתפקידו יהיה לתמוך בשטח ול„גרות“ את עיני אנשי התצפית העוסקים בריווח. דבר זה יכניס „רוח חיים“ להגנה ובעיקר יקרב אותנו למטרה והיא הגברת כושר-הסיירות של החייל.

סגן אריאל וינטשין אינו מסתפק בהצעות הקשורות ב„שדה“ בלבד. לדעתו אפשר להקנות לחייל כושר-סיירות גם במחנה, ולא דוקא בהרצאות:

לזכירה ולהסתכלות נוכל לאמן את החייל גם במחנה:

★ בכל המקומות הפוטנטיים שבמחנה נתלה תמונות משורשי נים, טנקים ומטוסים של האויב.

★ במסיבות המתקיימות במחנה נפתח „משחקיקים“, בהם יהיו דגמים קטנים של רכב אויב, תותחי אויב ומטוסים החפצים אותם יש לזכור.

כל אלה יפתחו את הוכרוו וההסתכלות מחדגיטא ואת זיהוי כלי נשקו של האויב („דע את האויב“) מאיך גיטא.

לדעתו של רב"ט משה לוי צריך להתחיל בהקניית כושר-הסיירות למי שנעתיירים להיות חיילים, ובמיוחד לאנשי העיר והמעברה, זמן רב לפני שהם מגיעים ל„מחנות“:

קיימות אפשרויות רבות להקניית כושר-סיירות למי שעתיים דים להיות חיילים, בטרם התגייסו — ע"י חינוך טרום צבאי, הן במסגרת הגדנ"ע והן במסגרת תנועות-הנוער ובתי-הספר, וזאת בדרכים הבאות:

- טיולים במסגרת הגדנ"ע, תנועות-הנוער ובתי-הספר לכל חלקי הארץ.
- חוגים ליועית הארץ.
- חוגים לטופוגרפיה.
- יציאה למחנות והכרת „חיי-השדה“.
- משחקים לפיתוח הזכרוו וכדומה.

עד כאן מבחר דברי המשתתפים בתחרות הרשי-מות מס' 6.

תוך כדי בחירת ועריכת קטעי רשימותיהם של משתתפי התחרות לא מצאה המערכת לצערה, אף אחת מן הרשימות כראויה לפרסום בשלימותה, ועל כן לא המליצה הפעם על מתן פרסים למשתתפי התחרות. אך המערכת מקוה כי לא יהיה בכך כדי לרפות את ידי משתתפי התחרויות. אדרבה, היא מזמינה אותם להשתתף בתחרות הבאה.

• משחק בו קבוצת חיילים מתחרה מאתכלת על מספר חפצים המונחים על שולחן, במשך זמן מוקצב — ולאחר מכן צריכה לרשום, על-פי הזכרוו, מספר רב ככל האפשר של אותם חפצים שהיו מונחים לפני כן בפניהם.